

ÇANKIRI İLİNDE 2007-2016 YILLARI ARASINDA İSTİHDAM DEĞİŞİMİ*
THE EMPLOYMENT CHANGE BETWEEN YEARS 2007-2016 IN ÇANKIRI PROVINCE

Barış TAŞ**
Ali YAMAK***

Öz

Dünya genelinde özel sektör yatırımlarının kamuya oranla daha fazla olduğu bilinen bir gerçektir. Özel sektör yatırımlarının istihdam yaratmadaki rolü kuşkusuz çok büyüktür. Türkiye’de de özel sektör yatırımları son yıllarda artış göstermekte ve devlet tarafından da teşvik edilmektedir. Bu durum Çankırı için de söz konusudur. Türkiye’de bölgelere göre ekonomik dengesizlikler önemli bir sorundur. Bunun temel nedenlerinden en önemlisi yatırım eksiklikleridir. TÜİK 2016 verilerine göre Türkiye genelinde en yüksek istihdam oranı %54 ile TR 82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) bölgesinde gerçekleşmiştir. Bir şehre yatırım yapılması o bölgede istihdamın artacağı anlamına gelmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, 2007 - 2016 yılları arasında Çankırı’da istihdamın seyrini ortaya koymak ve 2015 yılında Türk-Japon ortaklığıyla kurulan Türkiye’nin en büyük üretim kapasiteli Lastik Fabrikası’nın Çankırı istihdamına olası etkisini belirlemeye çalışmaktır. Çalışmada İŞKUR’un meslek dağılımlarına ve yaş gruplarına göre oluşturduğu verilerden yararlanılmıştır. Yöntem olarak nicel veri analiz yöntemi kullanılmış olup istatistiksel veriler üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Çankırı ilinde 2007-2016 yılları arasında istihdamın seyrine bakıldığında; 2010 yılından 2012 yılına kadar istihdamda hızlı bir yükselme olduğu, 2014 yılında ise artış yönünde bir sıçrama yaşandığı tespit edilmiştir. 2014 yılından 2016 yılı sonuna kadarki dönemde istihdam ettirilen kişi sayısında 2402 kişilik bir artış görülmüştür. Bunun yanında istihdamın meslek gruplarına göre dağılımında yine bu yıllar arasında nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanların oranının tüm yıllarda yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca yaş gruplarına göre istihdamın seyrinde özellikle 20-40 yaş grubunda 2016 yılında hızlı bir artış yaşandığı tespit edilmiştir. Ulaşılan bulgular değerlendirildiğinde, Çankırı’da istihdam artışında temel faktörün, bölgede 2015 yılında faaliyete geçen Lastik Fabrikası’nın olduğu görülmüştür. Zira il genelinde faaliyet gösteren sanayi tesisi sayısında belirtilen tarihler arasında ciddi bir değişim bulunmamaktadır. Benzer yatırımların farklı bölgelerde oluşturulması ile birlikte bölgesel ve ulusal ölçekte istihdamı arttıracığı gerçeği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çankırı, İstihdam, Bölgesel Kalkınma, İşgücü.

Abstract

It is a fact that worldwide private sector investments are more common than the public sector. The role of private sector investments in creating employment is undoubtedly huge. Private sector investments in Turkey have also increased in recent years and are encouraged by the state. This is also the case for Çankırı. According to the regions in Turkey, economic imbalances are an important question. Investment deficiencies are the most important reasons for this. Turkey Statistical Institute (TSI) According to 2016 data, the highest employment rate in Turkey was realized in TR 82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) region with 54%. Investing in a city means that employment in that region will increase. The aim of this study in this context is to demonstrate the course of employment in Çankırı between 2007 and 2016 and try to determine the possible impact of Turkey’s largest production capacity tire factory in Çankırı employment, which was established with Turkish-Japanese partnership in 2015. In the study, İŞKUR was injured from the data that it created according to occupational distributions and age groups. As a method, quantitative data analysis method was used and evaluated with statistical data. In the Çankırı province, when the employment of the employment is examined between 2007-2016; It is determined that there is a rapid increase in employment from 2010 to 2012 and a jump in the direction of increase in 2014. An increase of 2402 persons was observed in the number of persons employed in the period from 2014 until the end of 2016. In addition, the distribution of employment by occupational groups has been found to be high in all years, even among those who do not require qualifications in these years. Beside, according to age groups, there is a rapid increase in employment in 2016, especially in the 20-40 age group. The findings are evaluated, it is seen that the main factor in the increase in employment in Çankırı is the Tire Factory which was in operation in 2015 in the region. This is because no significant change has been observed between the dates indicated in the number of industrial facilities operating in the province. The fact that similar investments will be made in different regions will increase employment at regional and national scale.

Keywords: Çankırı, Employment, Regional Development, Labor.

Giriş

Dünya ekonomisinde gelişen teknoloji ve küreselleşme ile birlikte istihdam ve işsizlik sorunları, tüm dünyada olduğu gibi gelişmekte olan ülkeler içinde bulunan Türkiye’de de en önemli ekonomik sorunların başında gelmektedir. Küreselleşmenin bir sonucu olarak rekabet piyasasında, güçlü bir ekonomiden söz edebilmek için üretime yönelik kalkınma hamlesinin olması gerekmektedir. Kalkınmanın yolu üretimden

* Bu çalışma, TCK 75. Yıl Uluslararası Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, ÇANKIRI, albatas@gmail.com

*** Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, ÇANKIRI, aliyamak52@gmail.com

geçer ve üretimin temel faktörlerinin başında işgücü yer alır. İşgücü ise istihdam ve işsizliğin hem sebebi hem de sonucudur. İstihdam ve işsizlik, tüm dünyada ve Türkiye’de bazen ekonomik krizlerin doğal bir süreci bazense yanlış istihdam politikalarının sonucu olabilmektedir.

İşsizlik ülkelerin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılık gösterse de çoğu ülkenin en büyük sorunlarından bir tanesini oluşturmaktadır. Türkiye, yıllar itibariyle hemen hemen her dönem görülen yüksek işsizlik oranlarıyla mücadele etmek zorunda kalan bir ülkedir. Hızlı nüfus artışı, eğitim politikasındaki sorunlar, yatırım yetersizliği, siyasi ve ekonomik istikrarsızlık gibi nedenler bu sorunun daha da ağırlaşmasına neden olmuştur. Son yıllardaki ekonomik büyümeye paralel oluşan beklentinin aksine işsizlik oranı artmaya devam etmektedir. Ülkemizde istikrarsız dalgalanmalara bağlı kısıtlı büyüme, kalıcı bir işgücü istihdamı yaratmaya engel oluşturmaktadır. Bu nedenle sürdürülebilir istihdamın sağlanması, istihdamın artırılması ve işsizliğin olumsuz sonuçlarının giderilmesi için kapsamlı ve tutarlı stratejiler geliştirilmeli; istihdamın tüm aktörlerini eş uyumlu hale getirecek politikalar üretilmeli ve uygulanmalıdır. Aynı zamanda planlı bölgesel kalkınma uygulamaları ile kalıcı istihdam yaratılmalıdır.

Bu bağlamda konuyla doğrudan bağlantılı olan istihdam, işgücü ve bölgesel kalkınma gibi kavramların ne olduğunu kısaca belirtmek, konuya netlik kazandıracaktır. “Bir işte, bir görevde kullanma, çalıştırma” (TDK, 2005: 989) şeklinde tanımlanan istihdam kavramı, kapsamı açısından çok daha detaylı bir olguyu ifade etmektedir. İstihdam dar anlamda, emek faktörünün üretim sürecine katılması, geniş anlamda ise tüm üretim faktörlerinin üretim sürecine katılması demektir. Yani çalışanlar açısından bir işte ücret karşılığı işgücünün işverenin işine verilmesi; işverenler açısından ise bir ücret karşılığı çalışana çalışma olanağı sağlanması istihdam olgusudur (Oktay, 2014: 1). İşgücü ise “Bir ülkede ya da işletmede, üretime ya da herhangi bir işe katılan ve bunun gerçekleşmesini sağlayan insan emeğinin tümü” olarak ifade edilir (TDK). Bu terim aktif (faal) işgücü şeklinde de kullanılır. Bilindiği üzere bir ülkenin çalışma çağı nüfusunun toplamı, faal işgücü anlamına gelir.

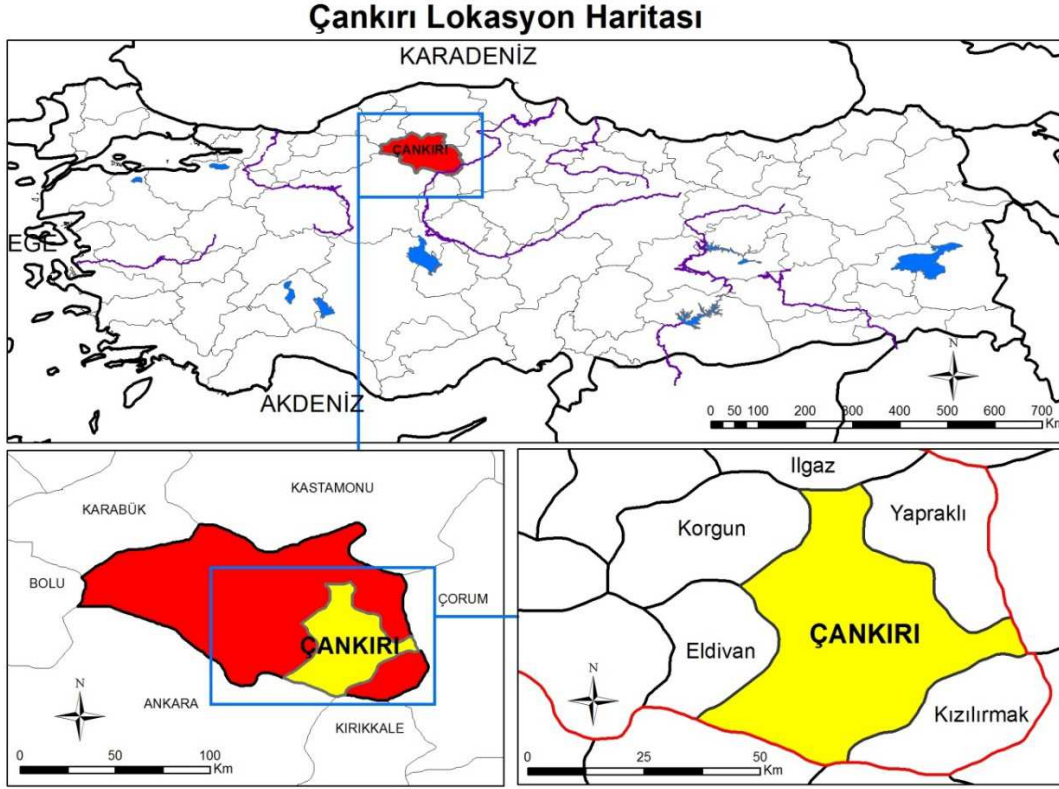
Sanayi sektöründe çalışan, iki grup nüfustan söz edilebilir: Nitelikli iş gücü, niteliksiz iş gücü. Hiç kuşku yok ki, nitelikli iş gücü çok daha önemlidir ve bazı bölgelerde belli sanayi dallarının gelişmiş/gelişmemiş olması, bu grup iş gücüyle de yakından ilgilidir. Hatta denilebilir ki, sanayi mallarının üretimini, öncelikle bu grup iş gücü yapmaktadır. Sanayi ne derecede otomasyona dönüşürse dönüşün, yani üretimde makine kullanılırsa kullanılsın, nitelikli iş gücünün rolü, hiçbir zaman ortadan kalkmaz. Tam aksine, çağdaş sanayi teknikleri denilen, makinelerle sanayi malı üretimi önem kazandıkça, daha fazla iş gücü çalıştırmaya ihtiyaç duyulmuştur (Doğanay, 2011: 400).

Konu ile ilgili kavramlardan sonuncusu ise bölgesel kalkınmadır. Kalkınma çok boyutlu bir kavramdır. İktisadi büyüme, sermaye birikimi, sanayileşme ve yapısal değişmeyi bünyesinde barındırır. Yalnızca ekonomik olarak değil sosyal olarak da gelişmeyi ifade eder. Bu kavram daha çok II. Dünya Savaşı’ndan sonra kullanılmaya başlanmıştır. Kalkınmanın asıl amacı ülkenin refah düzeyini arttırmaktır. Bu amaç doğrultusunda mevcut kaynak ve imkânlar rasyonel ve etkin bir şekilde kullanılmalıdır (Dinler, 1998). Türkiye’de kalkınma politikaları uygulanırken bölgesel farklılıklar ortaya çıkmış ve bölgeler arasında ekonomik dengesizlikler oluşmuştur. Küresel ölçekte de yaşanan bu durum, bölgeleri kalkınmanın odağına yerleştirmiştir. Bölgeler arasında yaşanan bu bölgesel gelişmişlik farklarına çözüm arayışları bölgesel kalkınma kavramını gündeme getirmiştir. Bölgeye özgü olan potansiyelin harekete geçirilmesi, gelişme stratejisinin bölgesel düzeyde özgün olarak belirlenmesi ve bölgesel nüfusun etkin olarak kullanılması bölgesel kalkınma kavramının temel bileşenlerini oluşturmaktadır (KUZKA, 2013:1).

Çankırı ve Çevresinin Genel Coğrafi Özellikleri

Çalışmaya konu olan mekân, Çankırı ili merkez ilçesidir. İstihdam durumu tüm il için değil, önemli bir sanayi bölgesinin bulunduğu merkez ilçe kapsamında değerlendirilmiştir. Çünkü merkez dışındaki ilçelerde kayda değer sanayi gelişimi söz konusu değildir. Çankırı ili merkez ilçesi; İlin güneydoğusunda yer almakta olup, kuzeyinde Ilgaz, Yapraklı ilçeleri, doğusunda ve güneydoğusunda Kızılırmak ilçesi, Çorum İline bağlı İskilip ilçesi, batısında Eldivan, kuzeybatısında Korgun, ve güneyinde Ankara İli’nin Kalecik ilçeleri ile çevrilidir (Şekil 1). Merkez ilçenin yüzölçümü 1409 km²’dir. Çankırı merkez ilçesi 14 mahalle, 49 köy ve 1 beldeden oluşmaktadır. Çankırı ilinde 2016 yılı nüfus verilerine göre 183.880 kişi bulunmaktadır. Merkez ilçe nüfusu ise 45.895’i erkek, 46.244’ü kadın olmak üzere toplam 92.139 kişidir.

Şekil 1: Çankırı Lokasyon Haritası.

Çankırı'da sanayi son dönemde gelişmeye başlamıştır. Gelişmeyi tetikleyen en önemli unsur ilin teşvik kapsamında yer almasıdır. Çankırı 1971 yılında kalkınmada öncelikli iller arasına alınmıştır. Çankırı ekonomisi genel olarak tarıma dayanmaktadır. Gelirinin % 50'ye yakını tarım sektöründen temin edilir. Çalışan nüfusun % 70'i tarım ve hayvancılıkla uğraşır (Gökmen, 2011). Çankırı'da Korgun, Şabanözü, Çerkeş, Kurşunlu ilçeleri ve Merkez ilçede olmak üzere toplam 5 OSB bulunmaktadır. Korgun OSB'de ağırlıklı sektör grubu gıda, metal, plastik ürünleri imalatı, tekstil ve tarım malzemeleri imalatıdır. Şabanözü OSB'de ise ağırlıklı sektör grubu elektronik eşya, elektronik, mobilya, plastik ürünler ve tekstil imalatıdır. Çerkeş OSB'de faaliyete geçen henüz 2 firma bulunmakta olup, firmaların faaliyet alanı, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı ile kauçuk ve plastik ürünleri imalatı üzerinedir. Kurşunlu OSB 2006 yılında kurulmuş olup henüz alt yapısı tamamlanmamıştır. Merkez ilçede yer alan Yakınkent OSB, yeni kurulmuş olup, burada kauçuk ve plastik ürünleri üzerine faaliyet gösteren büyük ölçekli bir fabrika bulunmaktadır. Çalışmaya konu olan işgücü, büyük ölçüde bu fabrikada istihdam edilmektedir.

Veri ve Yöntem

Bu çalışmada yukarıda değinilen Yakınkent Organize Sanayi Bölgesi içinde yer alan ve 2015 yılında Türk-Japon ortaklığıyla kurulup üretime başlayan, Türkiye'nin en büyük üretim kapasiteli Lastik Fabrikası'nın Çankırı istihdamına olası etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca 2007-2016 yılları arasında Çankırı'da istihdamın genel seyrini ortaya koymak çalışmanın bir başka amacını oluşturmaktadır. Çalışmada İŞKUR'un meslek dağılımlarına ve yaş gruplarına göre oluşturduğu verilerden yararlanılmıştır. TÜİK istatistikleri ile İŞKUR istatistikleri de nitelik ve nicelik olarak benzer özellikler göstermektedir. Yöntem olarak nicel veri analiz yöntemi kullanılmış olup istatistiksel veriler üzerinden değerlendirme yapılmıştır. İşgücü, istihdam ve işsizlik ile ilgili en önemli sorun, veri eksikliği ve verinin güvenilirliğidir. Resmi istatistikler, yalnızca kayıtlı işe yerleştirmeleri içermektedir. Dolayısıyla İŞKUR kaydı olmayıp işe girenlerin/yerleştirilenlerin sayısına ilişkin veriye ulaşmak mümkün değildir, böyle bir veri kaydı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, yalnızca İŞKUR'a iş arama kaydı yaptırıp işe yerleşenlere ilişkin veriler kullanılmıştır.

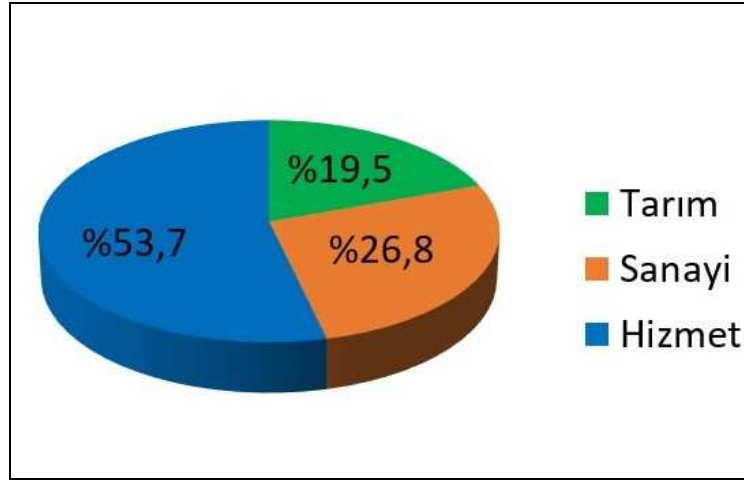
Türkiye'de İşgücü ve İstihdamın Genel Durumu

Türkiye'de kadınların işgücüne katılma oranı erkeklerin işgücüne katılma oranlarından daha düşüktür. Bu durum, Türkiye genelinde işgücüne katılım oranının düşük olması sonucunu doğurmuştur. OECD ve AB ülkelerinde %70'lerde olan işgücüne katılım oranları Türkiye'de %52'dir (Celasun, 2014). 2016 yılı verilerine göre istihdama katılan kişi sayısı 27 milyon 205 bin kişidir. İstihdamın cinsiyet grubuna göre

dağılımında erkeklerin % 65,1 ile yüksek bir paya sahip olduğu görülür. Kadınlarda istihdam oranı ise %28'dir. Türkiye'de işsizlik sorunu üzerinde etkili pek çok faktör bulunmaktadır. Türkiye'de kamu ve özel sektörde yatırım yetersizliği, işgücünün yapısal özellikleri, kentleşme ve bölgeler arası gelişmişlik farkları gibi sorunlar, işsizliği artırmaktadır (Şahin ve Sevimli, 2013: 2). Günümüzde yabancı sermayenin sınır tanımadan dolaşması, pek çok ülkede uluslararası şirketlerin yatırım yapmaları sonucunu doğurmaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 1997: 43). Bu bağlamda yabancı sermayeye bağlı özel sektör yatırımlarının istihdam yaratmada etkisi tüm dünyada oldukça fazladır. Türkiye'de de kamudan daha fazla yabancı sermaye ya da ortaklıklarla kurulmuş tesisler, işgücünün büyük bölümünü toplamaktadır.

Türkiye'de istihdamda en yüksek paya sahip sektör %53,7 ile hizmetler sektörüdür. Bu oran toplam istihdamın yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Hizmet sektörünü % 26,8 ile sanayi, %19,5 ile tarım takip etmektedir. Kalkınmış ülkelerde tarım sektöründe istihdam ettirilenlerin sayısı sadece %4 seviyelerindedir. Türkiye'de tarımın istihdamdaki payı bu kadar çok olmasına rağmen, GSMH içindeki payı oldukça düşüktür. Bunun nedeni, tarımda çalışan işgücü verimliliğinin düşüklüğü ve tarımın yeni istihdam alanları yaratamamasıdır. Tarım ve sanayi alanlarında yatırım, gelişim ve üretim eksikliği, bu sektörlerdeki istihdamı sınırlamaktadır. Bu durum, hizmet sektöründe yığılmaya neden olmaktadır. (Şekil 2).

Şekil 2. Türkiye'de İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı (2016)

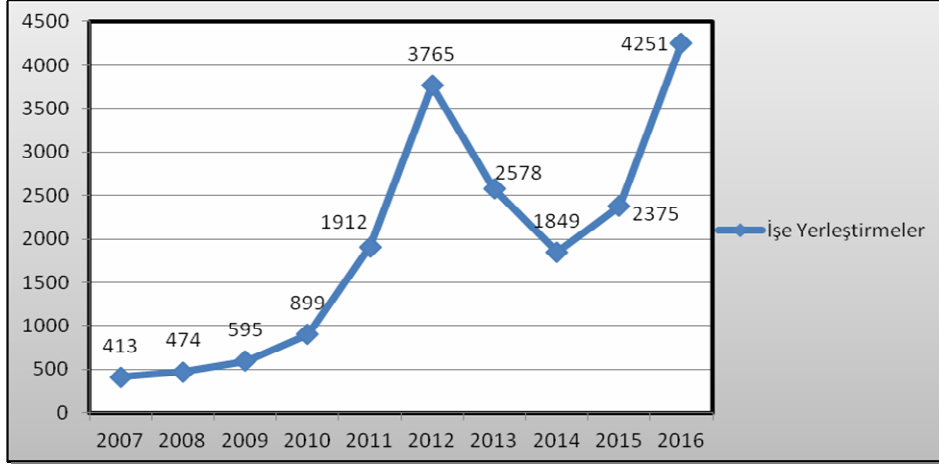
Kaynak: TÜİK, Haber Bülteni, İşgücü İstatistikleri
<http://www.tuik.gov.tr/PrefHaberBultenleri.do?id=24635> - Erişim tarihi: 23.03.2017.

Bulgular

Çankırı'nın Ankara'ya yakın olan konumu, ilin en önemli çekiciliğini oluşturmaktadır. Bu durum, Çankırı ve çevresinde sanayi potansiyelini artırmıştır. Özellikle Çankırı-Ankara karayolu üzerinde 2012 yılında kurulan Yakınkent Organize Sanayi Bölgesi, ulaşım kolaylığı ve Ankara'ya yakınlığı ile Çankırı ilinin en büyük sanayi alanını oluşturmaktadır. Yakınkent OSB, ildeki nitelikli işgücünün önemli bölümünün çalıştığı bir sanayi bölgesi durumundadır. Burada 2015 yılında üretime başlayan ve Türkiye'deki büyük üretim kapasitesine sahip olması hedeflenerek Türk-Japon ortaklığı ile kurulmuş otomobil lastiği üreten fabrika, il genelinde ve merkez ilçe özelinde istihdam artışına neden olmuştur.

Çankırı merkez ilçesinde, yıllar itibari ile işe yerleştirmelerdeki değişim incelendiğinde, 2007 yılından 2010 yılına kadar yavaş ama düşük bir artış olduğu görülmektedir (Şekil 3). 2010 ile 2012 arasında keskin bir artış yaşanmıştır. 2014 yılında ani ve ciddi bir düşüş görülmektedir. Bu düşüş, istihdam verisinin eksik ya da yanlışlığı ile ilişkili olabilir. 2014 yılından 2015 yılına geçerken tekrar bir artış yaşanmakta ve 2015 yılından sonra işe yerleştirilen kişi sayısı hızla artmıştır. 2014 yılından 2016 yılı sonuna kadar iki yıllık bir dönemde istihdam ettirilen kişi sayısında 2402 kişilik ciddi bir artış yaşanmıştır. Normal şartlarda Çankırı düzeyindeki bir şehirde (şehrin bulunduğu merkez ilçede), kısa sürede istihdamda rakamsal olarak böyle bir artış beklenmez. Anca uluslararası nitelikte ve kapasitede üretim yapan bir tesis, böyle bir değişime neden olabilir. Bölgede 2015 yılında faaliyete geçen lastik fabrikasının böyle bir etki yarattığını söylemek mümkündür.

Şekil 3. Çankırı'da İşe Yerleştirmelerin Yıllık Değişimi (2007 - 2016).

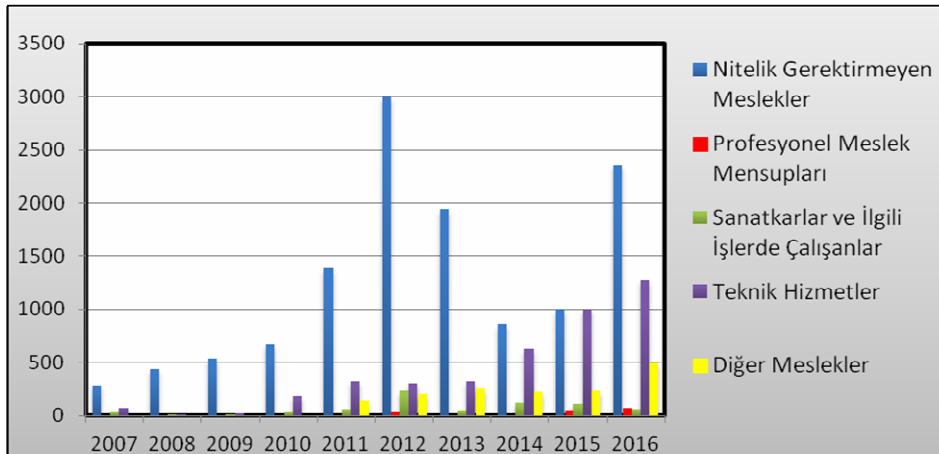

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Çankırı İl Müdürlüğü (İŞKUR), işe yerleştirme istatistikleri.

Çankırı'da istihdam olanakları meslek kollarına göre farklılıklar göstermektedir. Meslek grupları, İŞKUR'un sınıflandırmasında; "nitelik gerektirmeyen meslekler", "profesyonel meslek grupları", "sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar", "teknik hizmetler" ve "diğer meslekler" şeklinde belirlenmiştir. Biz de çalışmada bu sınıflandırma üzerinden değerlendirmeler yapmaya çalıştık. Yapılan incelemeler sonucunda bu meslek gruplarının seyrinin yıllara göre farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Özellikle nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanların sayısı 2012 yılına kadar düzenli bir artış gösterdiği, bu yılda meslek grupları içinde en üst düzeye ulaştığı gözlenmiştir. 2012 yılında 3002 kişi olan nitelik gerektirmeyen mesleklerde işe yerleştirilen kişi sayısı, 2013 yılında ise 1944 kişiye gerilemiştir. Söz konusu gerileme, 2012 ekonomik krizi ile ilişkilendirilebilir. Zira bu kriz döneminde çok sayıda işletme kapanmış, işten çıkarmalarda artış yaşanmıştır. Bu yıldan sonra 2016'ya kadar istihdam oranı dalgalı bir seyir izlemiş ve 2016 yılında tekrar bir artış yaşanmıştır. Tüm yıllara bakıldığında nitelik gerektirmeyen mesleklerde işe yerleştirilenlerin sayısı, diğer meslek gruplarında işe yerleştirilenlerin sayısından hep fazla olmuştur. Dolayısıyla Çankırı'da istihdama katılan meslek grupları içerisinde en yüksek payın, nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4).

İstihdam olanakları açısından bakıldığında Çankırı'da işe yerleştirilenler bağlamında, meslek grupları arasında ikinci sırada teknik hizmetlerde çalışanlar yer almaktadır. Bu meslek grubunda yıllar itibari ile dalgalı bir seyir izlenmekle birlikte genel olarak artış gözlenmektedir. Bu artış özellikle 2013 yılından itibaren hızla yükselmiş ve 2016 yılında diğer yıllara göre daha fazla olmuştur. Burada dikkat çeken bir başka meslek grubu da profesyonel meslek mensuplarıdır. 2007 yılından 2016 yılına kadar, alanında uzman kişi olarak profesyonel meslek grubunda işe alınanların sayısı yok denecek kadar azdır. Ancak 2016 yılında belirgin bir artış olduğu görülmektedir. Hem teknik hizmetlerde hem de profesyonel meslek mensuplarındaki bu belirgin artışın nedeni yine bölgede 2015 yılında faaliyete geçen lastik fabrikasıdır (Şekil 4).

Şekil 4. Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirmelerin Yıllık Değişimi (2007-2016).

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Çankırı İl Müdürlüğü (İŞKUR), İşe Yerleştirme İstatistikleri.

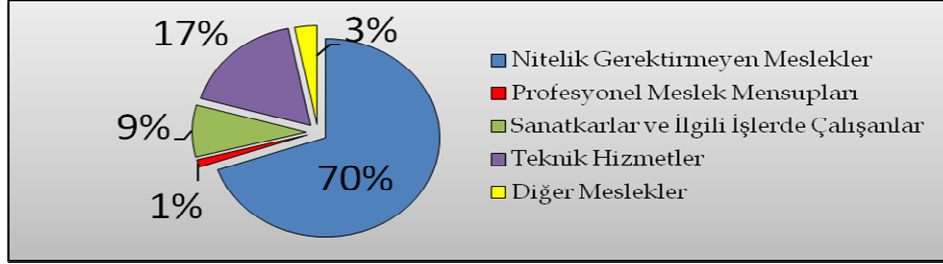

Meslek gruplarına göre işe yerleştirmelere ilişkin her yıla ait veri bulunmakla birlikte, bütünlük sağlamak ve tekrardan kaçınmak için değerlendirmeler üçer yıllık aralıkla ele alınacaktır. 413 kişinin işe yerleştirildiği 2007 yılında, işe yerleştirmelerin meslek grupları içindeki payı incelendiğinde, Çankırı istihdamının %70'ini nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanlar oluşturmaktadır. Bu oran toplamda işe yerleştirilenler arasında 288 kişiye karşılık gelmektedir. İşe yerleştirilenler arasında ikinci sırayı teknik hizmetlerde istihdam ettirilener oluşturmaktadır (%17). Üçüncü sırayı ise %9 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar oluşturmaktadır. Profesyonel meslek mensuplarının bu dönemde %1 dolayında olması dikkat çekicidir (Şekil 5).

2010 yılında da 2007'ye benzer bir tablo ortaya çıkmıştır. Bir önceki döneme göre istihdam artsa da (899 kişi) meslek gruplarına göre dağılımda dikkate değer bir değişim yaşanmamıştır. Teknik hizmetler ile nitelik gerektirmeyen hizmetler grubunda çok düşük oranda bir artış, buna karşın sanatkârlarda ise düşük oranda azalış görülmüştür (Şekil 6). 2008 ve 2009 yıllarında da rakamsal olarak istihdamda artış yaşanmasına karşın, meslek gruplarına göre dağılım değişmemiştir.

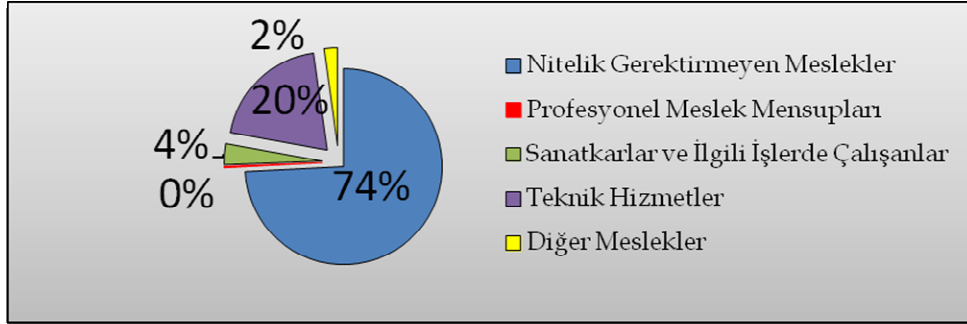
Benzer durum 2013'te de gözlenmiş, sanatkârlar ve teknik hizmetlerde azalma, nitelik gerektirmeyen mesleklerde ise artış yaşanmıştır (Şekil 7). 2013 yılında toplam 2578 kişi işe yerleştirilmiştir. 2011 ve 2012 yıllarında, nitelik gerektirmeyen meslek gruplarındaki istihdamın ciddi bir artış gösterdiği de dikkati çekmektedir (Şekil 4). Fakat bu meslek grubunun 2013 ve 2014 yıllarında yine ciddi şekilde düşmesi, dönemlik bir değişim yaşandığı şeklinde yorumlanabilir. Çünkü 2012 yılında profesyonel meslek mensupları ve teknik hizmetlerde bir önceki yıla göre herhangi bir değişim yaşanmamıştır.

Şekil 5. Çankırı'da İşe Yerleştirmelerin Meslek Grupları İçindeki Payı (2007).

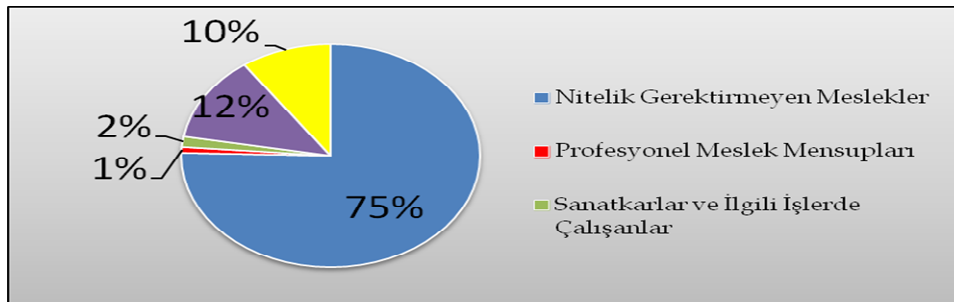
Kaynak: Türkiye İş Kurumu Çankırı İl Müdürlüğü (İŞKUR)

Şekil 6. Çankırı'da İşe Yerleştirmelerin Meslek Grupları İçindeki Payı (2010).

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Çankırı İl Müdürlüğü (İŞKUR)

Şekil 7. Çankırı'da İşe Yerleştirmelerin Meslek Grupları İçindeki Payı (2013).

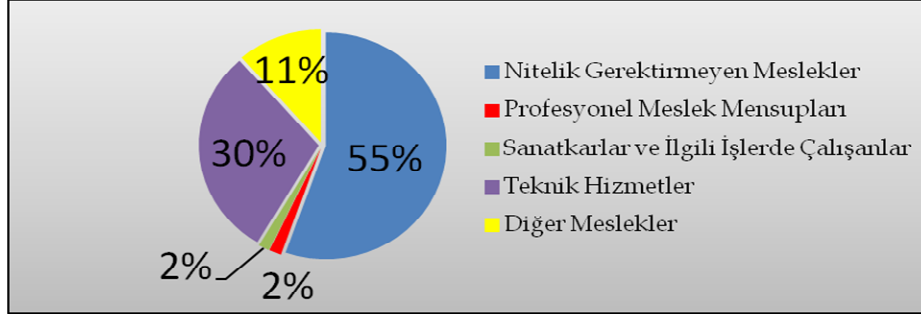

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Çankırı İl Müdürlüğü (İŞKUR)

2016 yılında Çankırı'da istihdam, geçmiş dönemlere göre kayda değer bir artış göstermiştir. Bu yıl içerisinde toplam 4251 kişi istihdam ettirilmiştir. Diğer bir ifadeyle, istihdamda yaklaşık iki kat bir artış gerçekleşmiştir. İstihdamın %55'ini nitelik gerektirmeyen meslekler, %30'unu teknik hizmetler, %2'sini

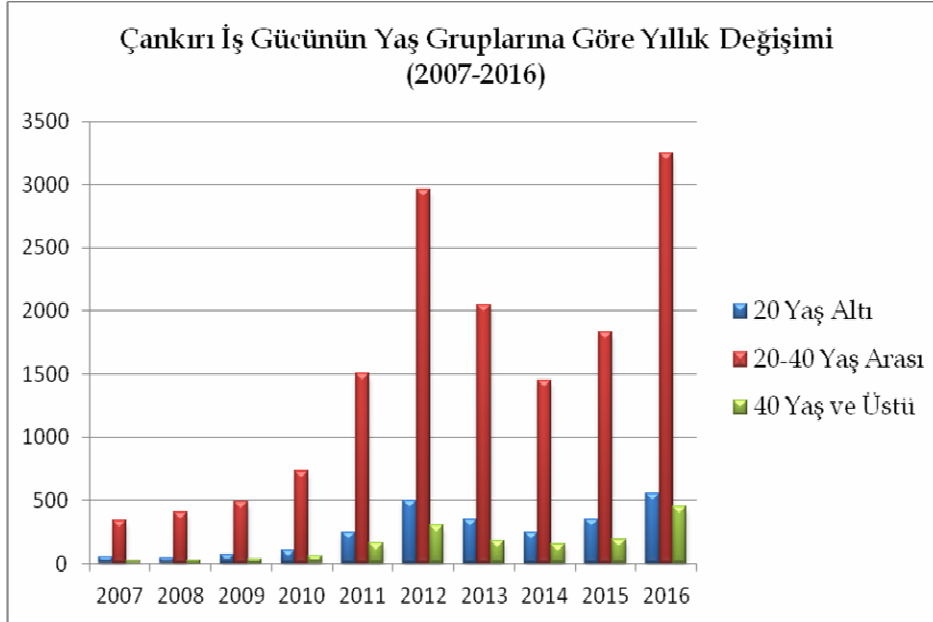
sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, %2'lik payını profesyonel meslek mensupları oluşturmakta ve kalan %11'ini ise diğer meslek gruplarında istihdam ettirilenler oluşturmaktadır (Şekil 8). Burada dikkat çeken husus nitelik gerektirmeyen mesleklerde istihdam ettirilenlerin oranı düşerken, teknik hizmetlerde istihdam ettirilenlerin oranı geçmiş yıllara göre önemli oranda artış göstermiştir. Aynı zamanda profesyonel meslek mensuplarında da artış sağlanmıştır. Bölgede yaşanan istihdamdaki bu artışı lastik fabrikası ile ilişkilendirmek mümkündür. Zira bu dönemde teknik hizmetlerde artış yaşanmıştır.

Şekil 8. Çankırı'da İşe Yerleştirmelerin Meslek Grupları İçindeki Payı (2016).

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Çankırı İl Müdürlüğü (İŞKUR)

Şekil 9. Çankırı'da İşe Yerleştirmelerin Yaş Gruplarına Göre Yıllık Değişimi (2007-2016 arası).

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Çankırı İl Müdürlüğü (İŞKUR)

Çankırı'da istihdamın yaş gruplarına göre dağılışı da yıllara göre değişmiştir. 20 yaş altı, 20-40 yaş aralığı ve 40 yaş üstü istihdam gruplarında, doğal olarak 20-40 yaş grubu, en fazla istihdamın gerçekleştiği grup durumundadır. Bu yaş grubunda belirgin bir artış, 2011 ve 2012 yıllarında görülmektedir. Bu yıldan itibaren 2016 yılına kadar dalgalı bir değişim izlemiştir. 2016 yılında ise 20-40 yaş arası yaş grubunda bir sıçrama görülmektedir. Bu yaş aralığında istihdam ettirilenler bir önceki yıla kıyaslanamayacak derecede önemli bir artış göstermiştir. Yine bu yılda 40 ve üstü yaş grubunda diğer yıllara göre daha fazla bir artış yaşandığı net bir şekilde görülmektedir. Aynı şekilde 20 yaş altı yaş grubunda istihdam ettirilenler arasında yine bu yılda belirgin bir artış yaşanmıştır (Şekil 9).

Sonuç ve Değerlendirme

Ekonomik gelişmenin ve kalkınmanın ana unsurlarından biri de istihdamdır. Üretim artışı ile birlikte istidam artışı, işsizlik sorununun azalmasındaki en önemli unsur durumundadır. Ekonomik olarak gelişmiş ülkelerde insan kaynakları yönetimi ve işgücü planlaması ile işsizlik oranları da düşük düzeyde gerçekleşmektedir. Türkiye, bu açıdan maalesef olması gereken duruma ulaşamamıştır. Özellikle eğitilmiş işgücü, gelişmekte olan pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çankırı'da istihdam değişimini 2007-2016 döneminde ele alan bu çalışmada, sanayi ile istihdam yapısının nasıl değişim gösterdiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çankırı Yakıncık Organize Sanayi Bölgesi'nde 2015 yılında üretime başlayan otomobil lastik fabrikası, ildeki istihdam üzerinde kısa sürede önemli bir etki yaratmıştır. Özellikle 2016 yılında, önceki yıllara göre işe yerleştirilen kişi sayısında gözle görülür bir artış yaşanmıştır. 2015 yılında 2375 olan toplam istihdam, 2016 yılında 4251'e yükselmiştir. Fabrikanın insan kaynakları biriminden alınan bilgilere göre, 2016 yılsonu itibariyle fabrikada 1061; Ağustos 2017 itibariyle ise 1163 kişi çalışmaktadır. Bu rakamlar, yalnızca bu fabrikada Çankırı merkez ilçesindeki istihdamın yaklaşık %25'inin çalıştığını göstermektedir. Fabrika büyük ölçüde yetenekli işgücünü istihdam etmektedir. Teknik hizmetler ile profesyonel meslek gruplarındaki istihdamda 2015 sonrası yaşanan artış, bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Yakıncık OSB'nin Ankara karayolu üzerinde bulunması ve Ankara'ya yaklaşık 1 saat kadar mesafede bulunması, fabrikada Çankırı dışı istihdam olasılığını güçlendirmektedir. Fakat bu duruma ilişkin veri ve bilgiye ulaşamamıştır. Çankırı'nın sosyal ve kültürel fonksiyonlar açısından gelişmemiş olması, özellikle eğitilmiş ve nitelikli işgücünün yakın ve komşu olan Ankara'da ikamet etmesi sonucunu doğurmuştur. Bir yerde sanayinin gelişimi ile oradaki nüfusun sosyo-ekonomik durumu arasında bir ilişki söz konusudur. Sanayide çalışan yetenekli işgücü, yaşayacağı yer seçiminde, ailesi ile birlikte sosyal ve kültürel olanakları da dikkate almaktadır. Bu durum, Çankırı gibi küçük şehir yerleşmelerinde sanayide istihdam edilen eğitilmiş nüfusun, şehirde yaşamaması durumunu ortaya çıkarmaktadır. Şehrsel fonksiyonların zayıflığı ve eksikliği, yalnızca özel sektör değil, kamu sektöründeki işgücünün de Çankırı dışında ikamet etmesi sonucunu doğurmuştur. Başta Çankırı Karatekin Üniversitesi olmak üzere bazı kamu kurumlarında çalışan nitelikli işgücünün Ankara'da yaşadığı, günlük, birkaç günlük ya da haftalık olarak Ankara'dan Çankırı'ya geldiği gözlenmiştir. Çankırı'nın şehrsel fonksiyonlarındaki gelişme, kamu ya da özel sektörde istihdam edilen işgücünün Çankırı'da ikametini tetikleyecektir. Böyle bir gelişme kuşkusuz şehrin yerel, özel ve kamu yönetim birimlerinin birlikteliği ve yerel halkın desteğine muhtaçtır. Bölgesel ve yerel gelişmenin sağlanması için, sosyal ve kültürel gelişmenin sağlanması kaçınılmazdır.

KAYNAKÇA

- CELASUN, D.T. (2014). *Kadınların İşgücüne Katılımı ve Türkiye: OECD Ülkeleri ve Türkiye*, TOBB ETÜ, Ders Notları.
- ÇED Raporu (2013). *Lastik Üretim Fabrikası Tesisi Projesi Çed Raporu*, Sumitomo Rubber Ato Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Ankara.
- DİNLER, Z. (1998). *Bölgesel İktisat*, Bursa: Ekin Yayınevi.
- DOĞANAY, H. (2011). *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- GÖKMEN, B. (2011). *Çankırı İli Coğrafyası*, Çankırı: Çankırı Belediyesi Kültür Yayınları.
- KUZKA-Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (2013). *TR82 Düzey 2 Bölgesi Kastamonu - Çankırı - Sinop İlleri 2014-2023 Bölge Planı*, Ankara: Salmat Basım Yayınları.
- OKTAY, F. G. (2014). *Türkiye'de İstihdam Analizi (1990-2013)*, Süleyman Demirel Üniv. Sos. Bil. Enst., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- ŞAHİN, B. E., SEVİMLİ, Y. (2013). "Aktif İstihdam Politikaları Kapsamında Uygulanan İşgücü Yetiştirme Kursları ve İşkur'un Önemi", *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, C:5, S:1, 1-10.
- TDK (2005). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TÜMERTEKİN, E., ÖZGÜÇ, N. (1997). *Ekonomik Coğrafya: Küreselleşme ve Kalkınma*, İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Türkiye İş Kurumu Çankırı İl Müdürlüğü (İŞKUR) (2017). *Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirme İstatistikleri*, Çankırı.